

WERKVORM

SAMENDENKSESSIE

Zo werkt een sessie samen denken

Samenwerken met neurodivergenten is vaak lastig, maar samen denken is vaak enorm inspirerend. Ik hoor dat ook vaak terug van neurodivergenten zelf: ze krijgen veel energie van sparren en samen denken, maar het daarna in een stramien of in samenwerking verder uitwerken brengt hen en daarmee ook een team in de problemen. Met de werkvorm 'samen denken' behoudt iedereen zijn autonomie; sterker nog: daar wordt eenieder voor ingezet.

De opzet van deze sessie komt van arbeidsmediator Ido van der Waal, die ervaren heeft dat de reacties op dergelijke sessies zonder meer positief zijn: energie gaat stromen, ideeën gaan borrelen, elk punt van kritiek mag geuit worden, deelnemers voelen zich erkend en gewaardeerd en zijn vaak verrast door de waarde van hun inbreng. Zeker als mensen elkaar niet kennen en iedereen los van hiërarchie of rol een bijdrage levert vanuit het eigen denken, geeft dat veel energie. Maar ook als mensen elkaar kennen is het inzetten van ieders specifieke brein vaak een hele eyeopener met verrassende uitkomsten.

Een win-winsituatie voor de organisatie en iedere medewerker.

Wanneer toe te passen?

De eenvoudige, maar effectieve werkvorm pas je toe voor thema's die om innovatie of doorbraken vragen, bij ogenschijnlijke tegenstellingen of dreigende conflicten. Als er neurodiversiteitsnetwerken in je organisatie bestaan, kun je deze als organisatie

of leidinggevende bewust inzetten bij complexe vraagstukken. Deze breinen staan vaak te popelen om mee te denken over de meest uitdagende problematiek. En zodra ze daarin niet geremd worden, gaat de energie stromen.

Opzet van de sessie

Tijdsinvestering: 120 minuten

Probleemstelling formuleren: Een positieve formulering verruimt ons denken, ongeacht het soort brein. Zorg dus dat de probleemstelling helder is en altijd begint met 'Hoe kunnen we...'. Dat zorgt dat ieders brein al wordt ingesteld op de toekomst en op mogelijkheden. Deze probleemstelling is idealiter vóór de sessie helder, zodat je de sessietijd echt kunt besteden aan interactie tussen de deelnemers.

Randvoorwaarden

Om de sessie te laten slagen zijn een paar basisrandvoorwaarden vereist.

- Psychologische veiligheid: voelt iedereen de ruimte om zich uit te spreken?
- Gelijkwaardigheid: niemand neemt deel aan de sessie vanuit een expertrol, maar vanuit diens denkpatroon en eigen kennis en ervaring.
- Alle denkwijzen worden meegenomen: alle invalshoeken hebben waarde.
- Respect voor de ander: elk perspectief doet ertoe.
- Omarm tegenspraak: reacties roepen tegenreacties op en leiden meestal tot een compleet eindbeeld.

Aantal mensen

Ga uit van maximaal tien deelnemers. Met name om de aandacht erbij te kunnen houden bij de aanvang waar op individuele denkpatronen wordt ingegaan. Met meer deelnemers wordt dat deel van de sessie te lang en verliest de groep focus.

Aanvang (10 minuten)

Als de probleemstelling is vastgesteld kan deze van tekst en uitleg worden voorzien zodat iedereen een goed beeld heeft van de context van de probleemstelling. Leg dan de werkvorm uit en bespreek de randvoorwaarden om de sessie te laten slagen.

Inventarisatie: hoe werkt dat brein? (20 minuten)

Je start de sessie met de vraag: *hoe denk jij?* Op een gezamenlijk whiteboard schrijft iedere deelnemer dat voor zichzelf op.

Termen en voorbeelden die helpen om mensen op gang te krijgen: analytisch, direct verbanden leggen, associatief, kritisch, praktisch, haalt vaak de zwakke plekken boven, helikopterview, ruimtelijk visueel, logisch, chaotisch.

En ook het brein beschrijven in metaforen kan helpen, zie voorbeelden uit hoofdstuk 1: is jouw brein een bruistablet, een sorteermachine, een vergiet, een jungle, de motor van een Ferrari met de remmen van een fiets, een labirint? De mogelijkheden zijn eindeloos.

Laat iedere deelnemer zijn input toelichten en geef ruimte voor vragen als: 'Begrijp ik goed dat...', 'Bedoel je dat....?', 'Kun je daar een voorbeeld van geven?'. Zorg dat je echt helder hebt hoe iemands brein en kijk op de wereld werkt. Dit mag best wat tijd in beslag nemen. Meer begrip voor elkaar maakt het vervolg van de sessie effectiever.

Inhoud: benut ieder brein (30 minuten)

Vervolgens kan iedereen input leveren op de probleemstelling aan de hand van vier verschillende invalshoeken. Deze staan op whiteboards of flip-overs om aan te vullen. Iedereen mag starten met een zelfgekozen invalshoek.

1. Alles wat in me opkomt.
2. Vragen die dit bij me oproept.
3. Tegenspraak: ja, maar (met een duidelijke argumentatie).
4. Wat ik concreet voor me zie of bedenk.

Deelnemers mogen kiezen waarop ze input leveren, en dat mag afhankelijk zijn van hoe hun brein reageert op de probleemstelling; de een denkt praktisch, in kansen, de ander ziet uren op de weg. Voor iedereen is ruimte en alles mag. Laat deelnemers, als ze hun eigen input naar tevredenheid hebben geleverd, de andere input lezen. Na deze eerste *braindump* ontstaan dan weer nieuwe ideeën, zeker bij mensen die associatief denken. De meeste mensen zijn klaar met schrijven na circa 20 minuten, vervolgens hebben ze tijd om andere input te lezen en hierop te reageren.

Opbrengt oogsten (30 minuten)

Is iedereen uitgeschreven? Loop de invalshoeken een voor een af. Mogelijk roept bepaalde input vragen op en het is van grote waarde om daarbij stil te staan. Soms is wat letterlijk is opgeschreven niet helder, maar de redentatie erachter (de denklijnen) wel. Deze denklijnen geven inzicht in denkpatronen en dat leidt tot begrip. Iedere denklijn wordt zichtbaar, ook al wordt deze niet direct uitgewerkt.

Verdieping (20 minuten)

Laat iedere deelnemer voor zichzelf in stilte nadenken over alle input. Wat is op basis van alle informatie een logische conclusie, zie je een vervolgstap of het beste idee dat het uitwerken waard is? Laat iedere deelnemer dit vervolgens terugkoppelen.

Neveneffecten

Op korte termijn geeft een samendenkssessie een boost in energie en motivatie. Mensen worden aangesproken op hun talent. Er is sprake van gelijkwaardigheid en dat is voor sommige mensen een verrijkende ervaring. Daarnaast is het leerzaam je te verdiepen in elkaars denkpatronen en redeneringen, en dat leidt tot meer empathie bij deelnemers. Dit gaat helpen bij toekomstige vraagstukken.

Aanvullend

Het is aan te bevelen om een of twee opvolgessies te organiseren. Dat geeft meteen ruimte aan mensen die secundair of tertiair denken, en dus pas later tot inzichten komen. Zij kunnen thuis verder denken. Ook zijn er mensen die moeilijker in groepen kunnen nadenken maar later tot mooie ideeën komen. Deze asynchrone wijze van meedenken kun je eenvoudig faciliteren door een mogelijkheid te bieden om later te reageren.